

JELENA BAČIĆ
ALIMPIĆ

*Nisam
kriva*

■ Laguna ■

Copyright © 2021, Jelena Bačić Alimpić
Copyright © ovog izdanja 2021, LAGUNA

Okrivljenima koje nisu krive

Neće te dovesti u nevolju ono što ne
znaš, nego što znaš da i nije baš tako kako jeste.

Mark Tven

U životu ništa nije ni crno ni belo. Uvek se nađe jedna nijansa sive. Tačno je da mi sami biramo put kojim ćemo ići, ali je isto tako tačno da ponekad ne umemo niti možemo da se odupremo sudbini ili nasleđu.

Svaki čovek u životu doživljava potrese. Zemljotrese srca. Oni nas menjaju, čine drugačijim. Jedno su želje, drugo su htenja. Na kraju moramo da se prilagodimo. Da u praštanju pronađemo poslednju odbranu.

Očajnički sam se trudila da sahranim sećanja, iako sam unapred znala da je to izgubljena bitka. Zato sam ih prihvatila. Probijala sam se kroz život iz dana u dan, iz časa u čas. Bilo je naporno čak i misliti o prošlosti, a kamoli s njom živeti.

Sećanje je nalik dalekom snu. Odbijam kajanje jer svaka uspomena je kamen o koji se spotičem.

Ima i gorih mesta od ovog života.

Iz Dnevnika Hane Rajs

I

– Ne, vi ne razumete ono što ja hoću da kažem, upravniče Higinse. Moji pacijenti moraju da mi se dopadnu, inače to neće funkcionisati.

– Doktorko Rajs, verujem da ste pročitali dosije Sare Porter. To nije žena, već monstrum, i ne znam kako uopšte možete pomisliti da bi ona mogla da vam se dopadne. Vlada vas je angažovala i uputila u moj zatvor jer je Sara, kao što i sami znate, bila među najtraženijim beguncima u Sjedinjenim Američkim Državama. Ta žena je sposobna da anđela preobrati u đavola. Ono što svi mi, prevashodno zbog vaše stručnosti i reputacije, očekujemo jeste da se pobrinete da do onoga što se desilo u Rokvilu više ne dođe. To šteti našem pravnom, zakonodavnom i kaznenom sistemu, kao i celoj državi.

Hana Rajs se trudila da ga ne gleda podrugljivo, iako bi najradije tom nadobudnom upravniku zatvora, političkoj marioneti čiji su izraženi kapilari na podbulom licu i podvaljku jasno odavali čoveka duboko ogrezlog u alkohol,

natrljala svašta na nos. Dok ga je posmatrala, razmišljala je o tome kakav je on čovek: ima li decu, porodicu, nekoga o kome mora da se brine. Koja su njegova interesovanja, strasti... Šta je sve preživeo u detinjstvu i ranoj mladosti pa se opredelio da obavlja posao koji nije ni ugledan a ni dovoljno plaćen.

Opomenula je sebe da u ovom trenutku to svakako nije njena briga. Poslali su je u ozloglašeni ženski zatvor u Indijani kako bi se pobrinula da se spektakularni beg Sare Porter više nikad ne ponovi.

Od samog početka Sara je tvrdila da je nevinna, da je država nad njom počinila zločin i godinama, nijednog trenutka, nije odstupala od svojih tvrdnji. Pokrenuta je čak i masovna peticija za njeno oslobađanje, koja je uzdrmala čitavu zemlju. Svi američki pa i svetski mediji stali su na stranu ove mlade, plavokose, naizgled nevine osuđenice anđeoskog lika koja je neprestano ponavljala: „Nisam kriva.“

Kasnije je uspela ono što nikom pre nje nije pošlo za rukom, da pobegne iz dobro čuvanog Kazneno-popravnog zavoda u Rokvilu, gde je prvo bila zatočena. Federalni istražni biro je doktorku Rajs, svetski priznatog neuropsihijatra specijalizovanog za zatvorske pacijente, unapred pripremio na sve što bi moglo da bude prepreka u njenom budućem jednogodišnjem angažmanu, ali ni oni nisu mogli da je pripreme na ono što će uslediti.

Danima i noćima je proučavala zatvorski dosije Sare Porter odlučno odbijajući pomoć svog supruga Majka Stenforda, jednog od trojice advokata odbrane koje je država dosudila u slučaju Porter.

Prethodne procene njenih kolega, psihologa i psihijatarata, pružale su samo površnu sliku ove mlade žene osuđene na sto deset godina zatvora zbog dvostrukog ubistva. Skoro napamet je naučila zapise sa suđenja, ali nije bilo na njoj da proceni da li je Sara Porter nevino osuđena, već da li je mentalno zdrava. Na osnovu svih dokaznih materijala, Hana je slutila da ovaj slučaj neće biti nimalo lak.

Ozlojeđeno je uzdahnula.

Hana Rajs je imala nepune četiri godine kada je njenog oca na auto-putu ka Bostonu pokosio pijani vozač kamiona. Iz majčine priče doznala je samo da se tata vraćao sa jedne od mnogobrojnih medicinskih konferencija na kojima je redovno učestvovao kao profesor, predavač i iskusni stručnjak iz oblasti neuropatologije. Trebalo je da te godine u martu profesor doktor Nejtan Rajs primi nagradu za životno delo. Eksperimentišući na miševima i pacovima, godinama je istraživao patogenezu spinalne mišićne atrofije kako bi dokazao da su njegova otkrića primenljiva i u medicinskoj praksi. Na video-snimku, koji će Hanina majka godinama kasnije nebrojeno puta gledati, videla se mlada, lepa, vitka, crnokosa, u crno odevena žena kako umesto svog muža prima nagradu dok za ruku drži zbunjenu devojčicu i grčevito se trudi da ne zaplače.

Kada je odrasla, i Hana je često gledala taj snimak, pokušavajući da sebi odgovori da li je to bio trenutak kada je njena majka pošla na put bez povratka.

Kad je prvi put srela Nejtana Rajsja, mladog, zgodnog i ambicioznog lekara stažistu, Nensi je radila kao medicinska sestra u Državnoj bostonskoj bolnici i istog časa se ludo zaljubila. Nije bila jedina. Skoro sve mlade neudate bolničarke su potajno priželjkivale da se nađu u njegovom naručju, ali je Nejtan odabrao Nensi. Ne samo zbog toga što je bila neobično lepa, duge, guste, kao gar crne kose i zelenih očiju, vitkog stasa i lakog hoda, već i zbog strasti koju je imala prema svom poslu. Međutim, doktor Rajs nije znao za prošlost devojke s kojom se upustio u strasnu vezu, a ona mu o njoj nikada nije pričala. Rekla mu je samo da su njeni roditelji stradali u požaru porodične kuće kada je imala svega pet godina i da su je odgajili ujak i njegova žena, koji su joj omogućili školovanje. Nažalost, nisu bili dovoljno imućni da je pošalju na studije medicine, ali se Nensi nije žalila. Radila je ono što najviše voli, pomagala je ljudima. Tu su se prepoznali.

Kada je Nejtan specijalizirao neuropatologiju, nakon tri godine zabavljanja sa Nensi pitao ju je da li želi da otpočnu zajednički život. Razložno joj je objasnio da bi tako smanjili pojedinačne troškove, a uostalom, već su se dovoljno dobro poznavali i to je, kako joj je rekao, naprosto bio logičan korak ka daljoj budućnosti. Iako je bila razočarana što je izostala romantična prosidba kojoj se nadala, bez pogovora je pristala zato što ga je volela i nije želela da ga izgubi. Tog meseca ga je zamolila da prvog slobodnog vikenda oputuje s njom u Springfield, gde su u lepoj ali skromnoj kući živeli njen ujak i ujna. Nejtan je promrmljao da bi to bio čist gubitak vremena, ali se brzo ispravio kada je ugledao snuždeno lice svoje devojke i brže-bolje odgovorio:

– Naravno, draga, vreme je da ih upoznam. Uostalom, siguran sam da su znatiželjni da vide sa kojom barabom ćeš provesti ostatak života.

Nensi je srce poskočilo nakon tih reči. Iako je nije zaprosio, Nejtan je planirao da ostatak života provede s njom. Tada je mislila da su se svi njeni snovi već ostvarili i da joj za sreću više ništa nije potrebno.

Megi i Čarls Mardok su s nestrpljenjem očekivali dolazak svoje sestričine, koju tri godine nisu videli, i njenog izabranika, kojeg je ona predstavila kao izuzetno cenjenog mladog doktora sa sjajnim izgledima za budućnost. Nadali su se srećnim vestima. Megi se potrudila da iskaže sve svoje kulinarsko umeće, a ujka Čarls je nabavio flaše najskupljeg viskija i vina, olakšavši svoj skromni budžet bez kajanja. Megi i on nisu imali decu i Nensi su voleli kao da je njihova.

Susret je bio srdačan, možda i pomalo previše za Nejtanov ukus, jer on nije baš dobro podnosio otvorene i bučne ljude. Ipak, nije pokazao nelagodu pri prvom susretu iako je Nensi, kako je vreme odmicalo, primećivala njegovu nervozu, jer je ujka Čarls jedva dočekao da ima pred kim da se razmeće svojim poznavanjem istorije. Iako je u nekoliko navrata pokušala da spreči njegove monologe i upućivala molećive poglede ka ujni Megi, ova bi samo bespomoćno prevrtala očima i slegala ramenima.

Ujka Čarls je Nejtanu naširoko i nadugačko pričao o tome kako je Masačusets odigrao značajnu ulogu u istoriji Sjedinjenih Američkih Država. Govorio je sa strašću o

putnicima čuvenog broda *Mejflauer* koji su davne hiljadu šeststo dvadesete godine na području današnjeg Plimuta osnovali jednu od prvih engleskih kolonija u Severnoj Americi. Potom o suđenju vešticama iz Sejlama kada je preko stotinu ljudi optuženo da su praktikovali veštičarenje, a još više njih osumnjičeno iako ih vlasti nisu zvanično optužile. Ipak, tridesetak osoba je osuđeno ili proglašeno krivim za veštičarenje, što je u ono vreme bio prestup za smrtnu kaznu. Dalje mu je pripovedao o Prvom velikom buđenju, „Kolevci slobode“, generalu Henriju Noksu, Šejsovoj pobuni, Ustavnoj konvenciji i još mnogo čemu.

Nensi je jasno mogla da vidi kako se Nejtan smrtno dosađuje i ispija jednu čašu viskija za drugom, ali uljudno ćuti i s vremena na vreme potvrdno klima glavom. Sigurno je to primetila i njena ujna Megi pa ih je iznebuha prekinula rekavši:

– Nejtane, možda bi voleo da vidiš Nensine fotografije kad je bila mala?

Nejtan je to dočekao sa olakšanjem, ali ne i s radošću. Nensi je bilo jasno da je želeo samo da pobjegne od beskrajne tirade njenog dobrodušnog ujaka, ali ju je rastužila pomisao što ga ni najmanje nije interesovalo njeno odrastanje. Tada se prvi put zapitala zašto se zaljubila u njega i da li je on zaista čovek sa kojim želi da provede ostatak života, ali je ubrzo, posmatrajući kako s Megi pregleda njene fotografije iz detinjstva, pripisala to svojoj uobrazilji i preosetljivosti. Ujna ju je pozvala da im se pridruži, ali je Nensi odgovorila kako fotografije iz detinjstva u njoj bude tužna i ružna sećanja koja bi želela

da zaboravi. Tada je Nejtan ljubopitljivo pogledao svoju izabranicu i upitao:

– Zašto?

– Šta zašto? – odbrusila mu je skoro na ivici plača.

– Zašto ove fotografije u tebi bude ružna sećanja, draga?

Bez reči se okrenula i promrmljavši kako mora da ode do toaleta, napustila dnevnu sobu, dobacivši Megi preko ramena:

– Ni reč o tome, Megi, molim te!

Nejtan je začuđeno i upitno pogledao Nensinu u jnu, a ona ga je sa uzdahom upitala:

– Nikada ti nije pričala o svom detinjstvu, zar ne?

– Ne... – zbunjeno je odmahnuo glavom – znam da su joj roditelji stradali u požaru i da ste je ti i Čarls odgajili, ali ništa više od toga.

– Znaš – uzdahnula je duboko i čujno – ona je zapravo...

Nensi se pojavila u dovratku i uputila dug, preteći pogled ujni, koja je namah začutala, sklopila foto-album i žurno ustala rekavši kako ide do kuhinje da posluži desert. Nensi je prišla Nejtanu, uzela foto-album i stavila ga u prvu fioku komode, tobože nehajno rekavši:

– Prošlost pripada prošlosti.

Sve u svemu, ostatak vikenda je protekao u podnošljivoj atmosferi, iako je Nensi stalno osećala Nejtanovu nestrpljivost da se što pre vrate u Boston i za sobom ostave vreme koje su na njeno insistiranje proveli kod Megi i Čarlsa. Dok su se vozili ka svom odredištu, Nensi ga je blago stisnula za šaku rekavši:

– Hvala ti, dragi. Znam koliko ujka Čarls ume da bude naporan, ali te molim da razumeš da sam im ja sve na

svetu. Nikada nisu mogli da imaju decu, a spomenula sam ti da su me odgajili kao da sam im rođena kći. Ne zameri.

– Ne zameram, draga, samo te molim da me ubuduće poštediš porodičnih okupljanja jer su to za mene protraćeni sati. Znaš, ubeđen sam da deci, kada dovoljno porastu, treba dati krila i da ih ne valja previše kontrolisati. U redu su okupljanja za Božić, Dan zahvalnosti... I to je to! Sve preko toga za mene je besmislica i gubljenje vremena.

– Nejtane... – oprezno je počela Nensi – zar ti nikada ne posećuješ svoje roditelje?

– Jesi li ti gluva ili glupa, Nensi?

Zaprepašćeno ga je pogledala, otvorenih usta, zatečena grubošću u njegovom glasu, a on je požurio da doda:

– Jednom sam te zamolio da ne spominjemo moje roditelje i bio sam siguran da si me čula i dobro razumela. Jesi li?

– Da... – smeteno je promrmljala – ali nisam mislila...

– Nije tvoje da misliš, Nensi, već da slušaš! Uostalom, to je, između ostalog, i deo tvog posla, zar ne?

Pomislila je kako ona očigledno nije jedina koja ne želi da se seća prošlosti niti da govori o njoj, ali ju je njegova gruba reakcija zatekla nespremnu.

– Nejtane... – pokušala je Nensi pomirljivo, a on je naglo skrenuo s puta i zaustavio auto. Okrenuo se prema njoj očiju užagrenih od besa i prosiktao:

– Poslednji put ti kažem da ne spominješ moje roditelje. Otkako sam otišao iz Ilinoisa, nijedanput se nisam čuo s njima, niti ću... O svom detinjstvu i prošlosti ću ti možda jednoga dana pričati ako za tim osetim potrebu. Do tada te molim da poštuješ moje želje i ne zabadaš svoj

lepi nos tamo gde mu nije mesto. Uostalom, i ja poštu-
jem tvoje. Da li smo se dogovorili? – upitao je dubokim,
baršunastim glasom bez pogovora, prešavši prstom preko
Nensinog pravilnog nosa, a njoj se koža na potiljku ježila
dok mu je šapatom odgovarala:

– Jesmo, dragi. Molim te, oprosti mi na radoznalosti.
Ostatak puta su se vozili u tišini.

II

Doktorica Hana Rajs je bezuspješno pokušavala da zadrema u avionu kojim je putovala od Indijane do Masačusetsa. Iako je let bio relativno kratak, nešto manje od dva sata, Hana je mislila kako bi bilo dobro kada bi uspela da zaspi jer prethodne noći oka nije sklopila. Iako joj je vlada pribavila sve potrebne dozvole kako bi mogla da porazgovara sa Sarom Porter i pokuša da napravi prvu procenu, to nije bilo moguće jer su zatvorenicu nakljukali tolikim sedativima da se doktorica Rajs zapitala kako je uopšte živa. Bez obzira na Sarin dosije i sva zlodela koja su joj se stavljala na teret, Hani je bilo mučno da gleda to bledo, sasvim bezizražajno, pa ipak lepo lice mlade žene koja se nalazila u gotovo vegetativnom stanju, vezana kaiševima za krevet u zagušljivoj sobi bez prozora. Kada je, zgrožena i besna, upitala Higinisa da li je zaista bilo potrebno pribеći takvim merama, on je podmetnuo dežurnog zavrorskog lekara, nekog smušenog sredovečnog čoveka koji joj je zamuckujući, očigledno pokleknuvši pred njenim

autoritetom i slavom, pokušao da objasni kako su morali tako da postupe. Zatvorenicu se čak i u samici, u kojoj se nije nalazilo ništa sem golih zidova i otvorene rupe u podu koja je služila kao nužnik, samopovređivala trljajući zglobove o ivice nužničke rupe sve dok nije prokrvarila. Takođe, napomenuo je sredovečni doktor, stražari su je zatekli kako gura glavu u taj isti otvor pokušavajući da se udavi u sopstvenoj mokraći i izmetu. Čvrsto je zažmurila, trudeći se da odagna te užasne slike koje su joj titrale pred očima. Znala je da će se ubrzo vratiti u Indijanu i na odlasku im je ozbiljno zapretila kako očekuje da će za tačno nedelju dana Sara Porter biti u stanju da s njom komunicira, inače će Federalnom istražnom birou podneti izveštaj koji im nikako neće ići u prilog.

Pokušavala je da se usredsredi i pripremi se za sutrašnji dan. Iako čvrstog karaktera i nepomućenog racija, uvek joj je bivalo beskrajno mučno, teško i naporno kada bi odlazila u posetu Nensi, koja je već pet godina boravila u specijalnoj ustanovi za obolele od Alchajmera, zapravo staračkom domu sa posebnom negom za takve bolesnike. Posete majci su iziskivale svu njenu snagu i razboritost, i ma koliko sebe smatrala čvrstom i jakom ženom, što je uistinu i bila, znala je da nakon tih poseta slede besane noći, ponekad i košmari, s kojima se Majk, njen dobri, divni, pravedni Majk s mukom borio.

Blag osmeh joj je zatitrao na lepim usnama kada je pomislila na svog muža, njegovo beskrajno strpljenje, razumevanje i ljubav. Odmah potom joj se u mislima javila slika koju je toliko puta želela da zauvek preseli u zaborav: slika njih dvoje u bolničkoj sobi kada je izgubila njihovu bebu i saznala strašnu istinu da više nikada neće

moći da rodi. Nije bila svesna toplih suza koje su lile iz zatvorenih očiju dok je skoro fizički mogla da oseti bol, a potom i Majkove ruke, usne kako joj skupljaju vrele suze sa obraza i šapat njegovog utešnog, slomljenog glasa: „Nije važno, ljubavi, ništa nije važno dok se volimo. Imamo jedno drugo. Žao mi je, mnogo mi je žao. Volim te. Nikada te neću napustiti...“

Divni, dobri Majk. Njen muž. Oslonac. Mirna luka i utočište. Njena podrška i snaga...

Prenula se i nadlanicom otrla suze. Pogledala je na sat baš u trenutku kada se začuo glas pilota koji obaveštava putnike da se približavaju Bostonu i moli da vežu sigurnosne pojaseve jer uskoro započinju sletanje. Uzdahnula je, prikopčala pojas i zagledala se kroz ovalni avionski prozorčić u noćnu tminu.

Ugledavši umorno, ali široko osmehnuto lice svog muža kako širi ruke dok mu hita u zagrljaj, Hana je za trenutak zaboravila sve što ju je mučilo i proganjalo. Zagnjurila je lice u njegov vrat, koji je poznato mirisao, i prošaptala:

– Kako je dobro opet biti kod kuće.

– Dobro došla, ljubavi. Da li je let bio naporan? – sa osmehom je upitao Majk.

– Uobičajen. Kako si ti, dragi? Deluješ mi umorno...

– Ja? Ma daj... Ove nedelje sam imao samo dvadeset ročišta i stotinak konsultacija s klijentima... – grleno se nasmejao pa znatiželjno upitao:

– Kako je prošlo?

– Nikako – Hana je nervozno trgnula ramenima, zabcivši dugu kosu boje abonovine, koju je u avionu raspustila iz stroge punde jer ju je glava ludački bolela, i

nervozno dodala: – Nisam imala prilike da je upoznam niti da razgovoram s njom. Skotovi su je drogirali i vezali za krevet kaiševima jer se, navodno, samopovređivala u samici... – odmahnula je glavom rezignirano. – Već sledeće nedelje letim ponovo u Indijanu, nadam se da ću tada biti u prilici da je upoznam. Nego, ima li nekih novosti, Majk?

– Nema, draga. Juče sam u pauzi pozvao starački dom i rekli su mi da je Nensi po starom...

– Hvala ti, dragi. Sutra ću otići...

– Hana...

– Molim, ljubavi?

– Pre nego što odeš da posetiš majku, molim te da mi nešto obećaš...

– Reci...

– Da ćeš se dobro naspavati, a budući da sam odložio sve jutarnje obaveze, nadam se da ćeš posvetiti malo vremena svom mužu, koji će ti napraviti carski doručak i toplu, mirišljavu kupku...

– Mmmmm... divno zvuči. Obećavam, mili moj – osmehnuto je odgovorila.

Dok je užurbano koračala popločanom stazom velikog dvorišta obraslog zelenilom i raskošnim, brižljivo negovanim rastinjem, Hana se osmehivala, što zbog istinske radosti jer je Majk zaista ispunio svoje obećanje upriličivši joj čarobno jutro, što zbog njegove opaske koju je godinama ponavljao a ona je naučila napamet: „Kuda uvek toliko žurite, gospođo Rajs? Sudbina će svakako stići pre vas...“

Odmahnula je glavom i koncentrisala se na ono što je očekuje za koji trenutak. Ljubazno osoblje staračkog doma *Sveta Marija* srdačno ju je dočekalo, s poštovanjem i predusretljivošću. Čak se i upravnica, doktorka Ketrin Hauard, pojavila baš kada je Hana ušla u veliko, besprekorno čisto predvorje, koje je, uprkos svim naporima predanog osoblja, mirisalo na lekove, starost i smrt. Doktorka Hauard je ljubazno pozvala Hanu na čaj u svoj kabinet, i primetivši njeno nervozno osvrtnanje, požurila da doda:

– Doktorko Rajs, vaša majka je dobro, ne brinite. Htela sam da nakratko porazgovaramo pre no što je vidite. Oduzeću vam samo desetak minuta.

Hana je pomirljivo klimnula glavom i poslala za upravnicom u njen lep, prostran kabinet uređen u pastelnim tonovima, svedenog ali modernog, minimalističkog nameštaja, s pogledom na predivan park, koji je odudarao od čitavog zdanja. Kao da je i sama doktorka želela da skrene misli sa svog posla boraveći u toj prostoriji. Nakon što im je njena sekretarica poslužila čaj, upravnica joj se odmah obratila:

– Doktorko Rajs, budući da smo kolegice, barem po zvanju, a i zbog toga što mi je, kao i celom osoblju, vaša majka neobično draga, neću okolišati. Nakon dužeg vremena uzimanja terapije koju vaša majka prima, u šta ste vi od samog početka upućeni, moram vas obavestiti da smo nakon letargije i potpunog odsustva pamćenja kod Nensi primetili izvestan pomak, ako se tako može reći. Nekoliko puta je u toku proteklih pet ili šest dana izgovarala vaše ime, vidno uznemirena. Pokušala sam odmah da kontaktiram s vama, ali bili ste nedostupni. Pretpostavljam

da ste bili na putu. Htela sam da vas upozorim na to pre nego što dođete.

Hana se nervozno promeškolljila na stolici i nestrpljivo uzdahnula.

– Molim vas, pređite na stvar, doktorko Hauard.

– Doktorko Rajs, svaki put kada bih otišla da obavim rutinski pregled vaše majke, uhvatila bi me za šaku ili podlakticu i odjednom uspaničeno počela da govori: „Pazi na moju Hanu! Moja devojčica je u opasnosti. Pomozi joj! Obećaj mi da ćeš joj pomoći!“

Dug trenutak tišine odzvanjao je prostorijom. Hana je osetila kako joj se puls mahnito ubrzava, pa ipak je uspela da zadrži smiren izraz na licu:

– Kada je to počelo, doktorko Hauard?

– Pre četiri ili pet dana.

Za vreme moje posete Okružnom zatvoru u Indijani, pomislila je Hana, a onda nesvesno odmahнула glavom i promrmljala:

– Možda... Možda je to sećanje... neke slike iz prošlosti, detinjstva...

– Hmm... da... Isprva sam i ja na to pomislila, pa sam, pribegavši metodi potisnutog sećanja, koja vam je sigurno poznata, odgovorila vašoj majci nešto u stilu: „Ne brinite, Nensi, Hana je na sigurnom, neće se povrediti...“, ali mi je ona još usplahirenije odgovorila: „Neće se moja Hana sama povrediti! Povrediće je drugi ljudi!“

Čvrsto stisnuvši pune usne, Hana se zagledala u vazuu na stočiću nedaleko od prozora. Suze su ozbiljno pretile da joj se prospu iz očiju, ali ih je ona s naporom progutala.

– Hvala vam na upozorenju, doktorko Hauard. Ako nemate ništa protiv, sada bih otišla da vidim majku...

– Hana... – upravnica ju je saosećajno oslovila imenom, a potom pomalo postićeno, tiho dodala: – Vaša majka ne gleda televiziju, to znate. Nije bilo načina da sazna za vaše trenutno angažovanje o kojem svi mediji u državi izveštavaju. Molim vas da to imate na umu. Kao što i sami znate, više i bolje od bilo koga drugog, ljudski mozak je neistražen svemir... baš kao i majčinsko srce...

Doktorica Hana Rajs je oprezno zakoračila u bolničku sobu u kojoj je njena majka provodila poslednjih pet godina. Iako se dugo borila sa grižom savesti jer zbog svog posla, čestih putovanja i odsustva od kuće nije mogla sama da brine o njoj, imala je samo reči hvale za dom koji je Nensi pružao najbolju moguću medicinsku negu i ljudsku pažnju.

Pamtela je trenutak kada ju je poslednji put majka prepoznala, a od tada je prošlo mnogo godina. Ipak, Hana se nadala da će makar još jednom, nekom tajanstvenom silom, mozak njene majke odreagovati na njeno prisustvo, glas, reč ili pokret, ali se to, nažalost, nijednom nije dogodilo. Nakon onoga što joj je doktorica Hauard saopštila, Hanino srce je ubrzano tuklo kada je ugledala majku u invalidskim kolicima kako sedi okrenuta ka prozoru, dok joj skute prekriva meko bolničko ćebe. Tiho joj je prišla i klekla kraj nje uz rečenicu koju je izgovorila barem nekoliko stotina puta:

– Majko, ja sam, Hana...

Zelene oči njene majke, oivičene borama, sa nadutim kopcima, sporo su se pokrenule, a onda kao da su odjednom zasjale i licem joj se razvukao slabašan osmeh.

Preletala je pogledom preko Haninog lica a onda lagano ispružila pegavu i kvrgavu šaku ka njenom obrazu i spustivši dlan tiho rekla:

– Hvaljen Isus. Dobro si, devojčice moja?

Hana se trudila da sakrije zaprepašćenje i tiho, osmeh-nuto odgovorila:

– Naravno da sam dobro, majko. Kako si ti?

Prečuvši drugo pitanje svoje kćeri, Nensi je, šarajući zenicama po zidovima negde iznad Hanine glave, počela užurbano i nepovezano da govori:

– Oni, oni, ti užasni glasovi su mi rekli da će neko doći po moju Hanu... znaš moju Hanu, moju devojčicu... Nejtan, on... nikada mi nije verovao kada sam mu govorila da devojčice ne bi trebalo da se igraju šibicama... Vatra... vatra je opasna, mogla bi izgoreti...

– Majko, ja se ne igram šibicama... Hana se ne igra šibicama, ona je već velika, nije više devojčica i ume da se brine o sebi, ne brini...

– Ne, ne, ne!!! – grčevito je povikala Nensi, mahnito odmahujući glavom, što je Hanu nateralo da ustukne.

– Mama, mama, ovde sam, molim te smiri se, ne brini... – pokušala je da smiri majku čvrsto je držeći za slabašne staračke šake.

Nensi je tad raširila oči u čudu i zaprepašćeno upitala:

– Ko si ti? Gde je moja Hana? Gde je moja mala devojčica?

Hana se borila sa žestokom plimom emocija koje su joj oduzimale dah. I ranije je imala bolne epizode s majkom otkako je ona obolela od Alchajmerove bolesti, ali Nensi nikada nije ispoljavala nikakvu agresivnost, naprotiv. Uglavnom je bivala odsutna, letargična i daleka. Za Hanu

je ovo bilo poput zemljotresa. Nešto se dešavalo u majčinom umu, u njenoj duši, i sebi je naredila da istog časa bude neuropsihijatar, najbolji u državi, što i jeste bila, a ne ćerka ove bolesne, uplašene, tužne starice. Pokušala je još jednom, stegnutog grla:

– Mama, ja sam... tvoja Hana... tvoja mala devojčica... Pogledaj me, majko...

– Odlazi! Odlazi, sotono jedna, i nemoj ni da pokušaš da priđeš mojoj devojčici, gorećeš u paklu! Ako samo i pomislim... – potom je, ne dovršivši rečenicu, majka briznula u grčevit plač, a Hana je brzo pritisnula crveno dugme tik do kreveta. Za samo dva ili tri minuta pojavila se sestra na vratima, a doktorka Rajs joj je čvrstim glasom, držeći majku, koja se previjala u kolicima i glasno jecala mrmljajući neke nerazumljive reči, naredila:

– Sedativ. Brzo!

Sestra je učinila kako joj je doktorka Rajs zapovedila i pomogla joj da njenu majku smeste na krevet. Hana ju je pokrila i gledajući kako se majčino telo polako opušta a zenice šire, počela da pevuši pesmicu koju joj je Nensi pevala dok je bila sasvim mala:

„Fijukao vetar jak,
Navrh grane, sav potresen,
Ostao je listić lak,
Iako je kasna jesen.
Uskoro će stići zima,
To mu se ne dopada
Al' dokle god snage ima,
Ne želi da opada.
Na najvišoj on je grani,

Ako padne boleće,
Ma proći će hladni dani
I doći će proleće...“

Gledala je s nežnošću kako se smežurani, trošni kapci njene majke sklapaju, a tanke usne razvijaju u nežan osmeh. Tek tada je dopustila suzama da poteku. Nije bila svesna prisustva medicinske sestre koja je stajala u do vratku spremna da pritekne u pomoć ukoliko to još bude potrebno, samo je čula grcaj iza svojih leđa i okrenula se ka njoj lica oblivenog suzama.

– Oprostite, doktorko Rajs, nisam htela da špijuniram. Ostala sam za slučaj da zatrebam vašoj majci. Oprostite mi na suzama... raznežili ste me...

Nežno se osmehnula i pokrila majku nameštajući nabore čebeta, poljubila je u čelo, pa, izbrisavši suze maramicom koju je izvadila iz svoje skupe tašne, ustala i hitro napustila sobu, a potom i dom, ne osvrnuvši se.

III

Dok je ponovo letela ka Indijani, Hana se prisećala godina koje su usledile nakon očeve smrti. Iako je u to vreme njena majka Nensi Rajs bila još uvek lepa i mlada, nije bila zainteresovana da s nekim drugim muškarcem uđe u vezu, niti da njena obožavana ćerka dobije očuha. Hana nije mogla da zna da li je njena majka imala povremene seksualne izlete, što bi bilo sasvim normalno za usamljenu ženu tih godina, ali je iskreno sumnjala u to. Nensi se iscrpljivala na poslu, često je radila duple smene, a nju je čuvala žena po imenu Medi, crnkinja širokog, vedrog osmeha koju je Hana obožavala. I Nensi je veoma volela Medi, tu punačku sredovečnu ženu velikog srca, i često ju je pozivala da ostane kod njih na večeri i čaši vina kada bi se nakon iscrpljujućeg radnog dana u bolnici vratila kući. Medi je to rado činila i s vremenom je postala član njihove male porodice. Iako nije bila obrazovana, Hanina dadilja je umela da priča divne, čudnovate priče koje je sama izmišljala. Hana je najviše volela priče o dušama koje posle

smrti odu na neku drugu planetu, neko divno, zeleno, rekama, jezerima i šumama naseljeno mesto i započnu novi, bezbrižniji život. Jednom prilikom je upitala dadilju:

– Medi, da li je i moj tata tamo?

– Gde, dušo?

– Pa tamo, na tom mestu o kojem mi pričaš. Neki ljudi to zovu raj. Veruješ li ti u raj? Šta misliš da li je moj tata tamo?

– Verujem da jeste, malena moja. Verujem i da prati svaki tvoj korak i da je jako, jako ponosan što izrastaš u tako pametnu devojčicu. Sigurna sam i da bi želeo da njegova devojčica završi visoke škole kao što je i on završio, i da postane poznata i uspešna baš kao njen tata.

– Da znaš da hoću, Medi. Kada porastem, biću poznata i uspešna baš kao što je bio i moj tata.

Nijedna od njih dve nije primetila Nensi kako stoji na vratima dečje sobe i sluša njihov razgovor. Dadilja je s nelagodom promrmljala:

– Stigli ste, gospođo Rajs... Taman na vreme. Hana još nije zaspala...

– Ostavi me nasamo sa ćerkom, Medi, i molim te sačekaj me u dnevnom boravku – odgovorila je Nensi mirnim, toplim glasom.

Prišla je ćerkinom krevetu i zagledala se u to milo, nevino, lepo lice na kojem su se isticale krupne zelene oči, oivičene gustim, tamnim trepavicama, istovetne kao njene. Uzdahnula je i tihim glasom rekla:

– Hana, mila moja, kada nekoga izgubimo, želimo da verujemo da on i dalje živi, makar u našim mislima i sećanjima. Tvoj tata živi u tvojim i mojim mislima, ali

nisam baš sigurna da bog postoji, kao ni raj, jer da bog postoji, on bi sigurno želeo da je tvoj tata još uvek s nama.

– Ali, mama...

– Dušo, ti veruj u šta hoćeš, ali ja verujem samo u ono što nam se dešava u ovom životu. Inače, sigurna sam da ćeš biti poznata i uspešna, baš kao što je bio i tvoj tata. Hana, žao mi je što ne provodim više vremena s tobom, ali moram mnogo da radim kako bih ti obezbedila najbolje školovanje. Da li razumeš to, dušo?

– Razumem, mama. Volim te.

Doktorcu Rajs je iz sećanja prenula stjuardesa koja ju je blago dodirnula po ramenu i s osmehom je zamolila da veže sigurnosni pojas jer će uskoro sleteti u Indijanapolis. Budući da je Hana imala karte rezervisane za kasni let, pogledom je brzo preletela preko kazaljki na svom malom ali prefinjenom i skupom roleksu koji joj je Majk poklonio za desetogodišnjicu braka. Bližila se ponoć i pomislila je kako će, uz malo sreće, imati nekoliko sati sna u hotelu pre no što se rano izjutra zaputi u državni zatvor Indijane. Majk... pomislila je, i osmeh je ponovo zatitrao na njenim lepim usnama. Njihov rastanak na aerodromu u Bostonu bio je nežan i poverljiv. Hanin muž je zaista bio jedini čovek na svetu koji je znao sve njene tajne, strahove, želje, nadanja, slušao je kako diše u snu... I kada su saznali da plod njihove ljubavi ne diše, da neće živeti i da nema nade da ikada ovaploće svoju ljubav, Majk joj nikada nije prebacio, naprotiv. Nije je krivio ni za saobraćajnu nesreću koja jeste delom bila i njena krivica jer je zamišljena, u

osmom mesecu trudnoće, proletela kroz crveno svetlo, a auto iz bočne ulice se zakucao pravo u nju... Nije je krivio za smrt njihovog deteta. Nije ni morao. Nije prošao ni sat ni dan od tog trena a da doktorica Hana Rajs nije krivila sebe. Dugo posle nesreće i gubitka još nerođene ćerke nije mogla da se oporavi. Bol se ustostručio kada joj je doktor saopštio kako više neće moći da rađa. Odlazila je i na terapiju kod svog uvaženog kolege doktora Hopkinsa, ali je odbijala da pije antidepresive. Zato je pila alkohol. Neumereno. Ponekad je ipak morala da posegne za pilulama za spavanje jer je imala užasne noćne more kada bi joj san štedljivo dolazio na oči. Ipak, i tada, Majk ju je grlio i voleo je više, snažnije, postojanije, onako kako to samo pravi muškarci umeju i znaju. Njegovo srce je kucalo za Hanu, i njeno za njegovo. A upoznali su se slučajno, nenadano i sasvim nepredvidljivo.

Hana je tog davnog dana, nakon što je obavila psihijatrijsku procenu nad jednim osuđenikom, svedočila u sudu. Branilac okrivljenog bio je advokat Majk Stenford. Postavljao joj je uobičajena, rutinska pitanja na koja je ona bila spremna, kao i mnogo puta do tada. Često su je advokati agresivno unakrsno ispitivali ne bi li doveli u pitanje njenu stručnost. Međutim, Majk to nije učinio. Onim svojim plavim, prodornim očima zurio je u nju kao u kakvo nebesko providenje. Postavljao joj je precizna i umerena pitanja. Tužilac je nekoliko puta prekidao Majka, sudija bi usvajao ili odbijao njegove primedbe, ali je Majk postojano zurio u tu lepu tamnokosu ženu, očiju zelenijih od najlepših jezera i šuma. Kada se svedočenje